

Forsikring mod skader forårsaget af voldsomt skybrud set i lyset af skaderne sommeren 2011

Sommeren 2011 i Danmark blev meget våd. De tre sommermåneder viste sig med 321 mm at blive de næstvådeste siden Danmarks Metrologiske Institut (DMI) begynde at indsamle nedbørmålinger i 1874. Rekordens er fra 1980, hvor der kom 2 mm mere. Det er dog ikke denne andenplads, som sommeren 2011 hovedsageligt vil blive husket for – i hvert fald ikke af boligejere og skadesforsikringsselskaber. Det sommeren vil blive husket for er derimod mængden og skadevirkningerne af skybruddene. Skybrud blev for alvor sat på boligejernes og forsikringsselskabernes dagsorden.

Den for forsikringsselskaberne dyreste begivenhed indtraf, da stort set hele Storkøbenhavn tidlig lørdag aften den 2. juli blev ramt af et overordentligt voldsomt skybrud. Der kom op mod 150 millimeter regn i området svarende til over to gange det normale for hele måneden. Da det nedbøren var kraftigst, kom der 110 mm på 1½ time. Da kloakkerne i København maksimalt kan klare 20 mm i timen stod det hurtigt klart, at der ville blive tale om omfattende vandskader på bygninger, indbo og veje.

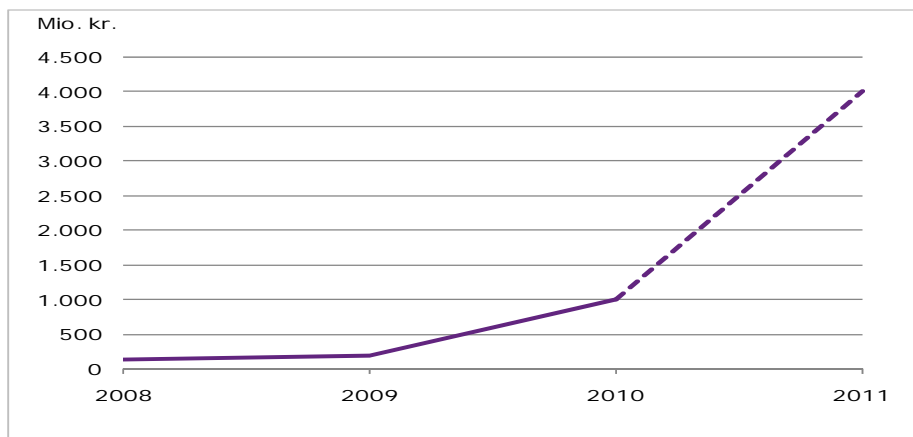
Faktisk så var der kommet flere advarsler de forrige år på, hvor galt det kunne gå. I 2007 blev Greve syd for København ramt af store skybrudsskader, og i august 2010 blev Nordsjælland ramt af voldsomt skybrud, der bevirkede forsikringsskader på op mod en mia. kr. Dette var det hidtil dyreste "skybrudsår" for forsikringsselskaberne og var medvirkende til præmiestigninger i en række selskaber.

Det er endnu for tidligt at gøre op, hvad de samlede forsikringsudbetalinger bliver på baggrund af skybruddene i 2011, idet mange af skaderne endnu ikke er udbedret. Et helt retvisende tal forventes tidligst om et halvt år. På baggrund af de officielle udmeldinger fra selskaberne, så tyder meget dog på, at der i år blive tale om skadesudbetalinger på i omegnen af 4 mia. kr. Da bl.a. en motorvej blev lukket samt mange veje og ikke forsikrede offentlige bygninger blev beskadiget, så bliver de samfundsøkonomiske omkostninger naturligvis meget større.

Selv om det er en voldsom udgift for forsikringsselskaberne, så ville en enkeltstående hændelse af denne størrelse være til at håndtere for forsikringsselskaberne og derfor ikke i sig selv være meget bekymrende.

Faktum er imidlertid, at det nu er andet år i træk med rekorderstatningsudbetalinger på grund af skybrud, og der er ingen trøst at finde hos metrologerne, der forudsiger, at Danmark på grund af den globale opvarmning fremover vil få flere og mere voldsomme skybrud.

Figur 1 Skadesudbetalinger i Danmark pga. skybrud, 2008-2011

Anm.: Skadesudbetalingerne dækker både privat og erhverv. Der foreligger endnu ikke endelig data for skades-udbetalingerne i 2011, tallet for 2011 bygger således på et estimat.

Voldsomt skybrud

Udgangspunktet er, at der skal have været tale om "voldsomt skybrud", før der er forsikringsdækning for nedbørsskader. Nogle selskaber tilbyder en udvidet dækning for vandskade, hvor der ikke kræves "voldsomt Skybrud".

Forsikringsmæssigt er der tale om "voldsomt skybrud", når nedbøren er så kraftig, at utilstoppede, normal konstruerede og af boligejeren vel vedligeholdte afløbssystemer ikke kan klare afledningen. Udtrykt i millimeter taler man ofte om, at 40 mm regn i løbet af 24 timer eller 1 mm regn pr. minut i en kortere periode vil være "voldsomt skybrud". Realiteten er, at da voldsomt skybrud kan ramme meget lokalt, og da der ikke er autoriserede målere i alle områder, så ses der i selskaberne også meget på, f. eks hvor store skaderne er, og hvor ofte de er forekommende.

Forsikringsdækningen på de forskellige forsikringstyper er meget ens.

Bygningsforsikringen dækker vandskade på bygninger, herunder garager, skure mv., der har støbt sokkel, når regnvandet oversvømmer bygning, fordi det ikke kunne få normalt afløb. Normalt dækkes oversvømmelse fra hav, fjord, søer og vandløb samt vandskade, når vandet løber ind gennem revner eller andre utætheder ikke.

Indboforsikringen dækker vandskade på indbo i huset, herunder indbo i garager, skure mv., der har støbt sokkel, når regnvandet oversvømmer bygning, fordi det ikke kunne få normalt afløb. Der gælder normalt samme undtagelser som i bygningsforsikringen jf. ovenfor.

Erhvervsløseforsikringen dækker vandskade på løseøre, når vandet stiger op ad afløbssystemer, når regnvandet oversvømmer bygning, fordi det ikke kunne få normalt afløb.

I kælder dækkes varer dog kun, hvis de er placeret på ikke vandsugende

underlag og hævet 10 cm over kældergulv. Der gælder normalt samme undtagelser som i bl.a. bygningsforsikringen.

Der gælder naturligvis for alle forsikringerne en *tabsbegrænsningspligt*, så kunden forventes at gøre, hvad vedkommende kan, for at skaden ikke bliver større, end den allerede er.

Genforsikring

Selskabernes udmeldinger tyder på, at de større selskaber selskaberne har haft en maksimal egen risiko på 100 mio. kr. på en voldsom skybrudshændelse. Da forsikringsselskabet TRYG, der har godt 20 % af markedet, har meldt ud, at deres samlede omkostninger kan blive ca. 1 mia. kr. og da også andre af de store selskaber har meldt større trecifrede beløb ud, så må det konstateres, at en væsentlig del af erstatningerne efter skybruddet i København vil blive betalt af genforsikringsselskaberne.

Da skybrud forventes at blive mere normalt, og da genforsikring ligesom almindelig forsikring bygger på, at der skal være en sammenhæng mellem pris og risiko, så må genforsikringen forventes at blive dyrere fremover.

Genforsikringsselskabet Swiss Re har meldt ud, at skybruddet i København kan få betydning for prisen på genforsikring. Samtidig peger genforsikringsselskabet på, at store internationale naturkatastrofer allerede har afspejlet sig i prisen på genforsikring. Nylige prisstigninger ikke mindst drevet af det internationale genforsikringsmarked efter naturkatastrofer i for eksempel Japan, Australien og New Zealand i 2011 bevirker i øvrigt, at genforsikringsselskaberne har øget opmærksomhed på risiko i genforsikringsmarkederne.

Da genforsikring - som nævnt – ligesom almindelig forsikring bygger på, at der skal være en sammenhæng mellem pris og risiko, så har forsikringsselskaberne naturligvis mulighed for et modtræk. F. eks vil begrænsninger i forhold til dækningen kunne påvirke genforsikringspriserne. Ligeledes vil det kunne tænkes, at det vil kunne have en positiv betydning for genforsikringspræmien, hvis forsikringsselskaberne bliver bedre til at beregne risikoen for skybrudsskader mere specifikt.

Ændringer i forsikringsdækningen

Forsikringsselskabernes reaktioner på de store erstatningsudbetalinger har været forskellige. Alle selskaberne har naturligvis dækket skaderne i henhold til deres forsikringsbetingelser, men fremadrettet vil en del kunder kunne mærke en forandring.

Nogle selskaber har således skrevet til kunder med oversvømmelsesskader, at når det drejer sig om bygningsmaterialer, trægulve, gips, vægge, der kan

ødelægges af vand, så vil det fremadrettet ikke blive dækket ved skybrud. De råder samtidig kunderne til, at udbedre deres nuværende vandskader med materialer, der kan tåle vand. Det kan f. eks være klinker, fliser eller andet, der ikke er organisk. Hvis kunderne følger anbefalingerne, så vil de også få fuld dækning fremover.

Der er endvidere kunder, der har fået opsagt deres forsikring. Disse kunder har fået at vide, at de kunne forblive som kunder, hvis de installerer en højvandslukke, der blokerer for, at kloakvand kan trænge ind i kælderen. Andre selskaber har hævet prisen på forsikringen, mens andre igen har valgt at øge selvriskoen.

Kan det blive et problem at blive forsikret mod skader forårsaget af voldsomt skybrud?

Indledningsvis skal det nævnes, at det er mit indtryk, at forsikringstagere kun meget sjældent bliver opsagt på baggrund af en enkelt skybrudsskade. Det er da heller ikke så meget det, der har haft pressens og de danske politikeres bevågenhed i forbindelse med skybruddene. Det har derimod været, om nogen risikerede at komme til at stå uden forsikringsdækning ved fremtidige voldsomme skybrud.

I Forsikring & Pension har vi ikke – og heller ikke gennem forsikringsoplysningen - hørt om boligejere, som ikke har kunnet forsikre sig mod vandskader. Et selskab stoppede i en kortere periode tegning af nye forsikringer i et afgrænset geografisk område for at få en kommune til bedre at sikre et område bedre mod vandskader. Da der kun var tale om et enkelt selskab, så var betydningen dog meget begrænset for forsikringskunderne.

Det er dog samtidigt klart, at de sidste års skybrudsskader har gjort det mere synligt, at der er områder, hvor afløbssystemer og kloakker mv. ikke er konstrueret/udbygget/vedligeholdt tilstrækkeligt til at kunne aflede den nedbør, som vi må forudse fremover. Der er eksempler på, at huse gentagne gange er blevet genopbygget for millioner af kroner efter vandskader. Dette er naturligvis ikke holdbart i længden.

Det er dog vigtigt at slå fast, at hvis den situation opstår, så kan det ikke være et isoleret problem for forsikringsselskaberne.

Der bør i højere grad være tale om et problem for kommunerne og vandselskaberne, i forhold til især udstykningen og kloakeringen samt for realkreditinstitutter og banker i deres rolle som långivere i forbindelse med køb af fast ejendom.

Boligejerne har også en rolle, men det forekommer urimeligt, hvis de skal bære en meget stor del af byrden. En del af byrden har boligejerne

formentlig allerede båret, da det har stigende betydning for prissætningen af fast ejendom, om man har været udsat for vandskader.

Kommunernes rolle

Det er vigtigt, at være klar over rollefordelingen i de danske kommuner og ansvarsgrundlaget, hvis man som forsikringsselskab overvejer at gøre et ansvar gældende.

Det fremgår af vandsektorloven ([lov nr. 469/2009](#)), at en kommune, der ønske at være ejer af en vand- eller spildevandsforsyning skal gøre det via kommunale fællesskaber, aktie- eller anpartsselskaber. Den obligatoriske, omdannelse til selskab skulle være afsluttet senest den 1. juli 2010. Når vi taler om kloaker, så er ansvaret for disse altså placeret i vandselskaber, der ejes af kommunen.

Hvis selskaberne ikke har valgt at være selvforsikrede, så er der tegnet en ansvarsforsikring, der dækker de skader, som selskabet er ansvarlig for. Ansvarsforsikringen dækker også skader, hvor kloakvand havner uden for kloakken. Men forsikringen dækker naturligvis kun, hvis der kan gøres et ansvar gældende. Det er tilfældet, når der er fejl eller forsømmelser ved kloakkens dimensionering eller vedligeholdelse.

Dimensionering

På dimensioneringsområdet findes alene retningslinjerne i Spildevandskomitéens skrifter (f. eks skrift 27). Vandselskaberne har i dag alene har pligt til at sørge for, at der ikke sker oversvømmelser i terræn over kælderniveau oftere end hvert 5/10. år. Dvs., at selskaberne ikke skal dimensionere kloakkerne til at kunne forhindre oversvømmelser i kældre mm.

Et vandselskab er normalt ansvarlig for, at dets afløbssystem er dimensioneret korrekt. Foreligger der en fejl ved projekteringen af afløbssystemet, således at dette ikke er dimensioneret efter sædvanlig praksis, og burde dette være erkendt ud fra den viden, der var tilgængelig på projekteringstidspunktet, så vil et vandselskab kunne blive erstatningsansvarligt for opståede skader. Det kan derimod ikke kræves, at et afløbssystem skal dimensioneres således, at oversvømmelser er udelukket under alle tænkelige forhold. I sager om dimensionering gælder et almindeligt culpa-ansvar.

Drift og vedligeholdelse

I forbindelse med driften og vedligeholdelse af kloaker, så er der en strengere bevisbyrde at løfte for vandselskaberne. Hvis det kan konstateres

at der er tale om dårlig vedligeholdelse, så kan bevisbyrden for manglende årsagssammenhæng i et vist omfang overvæltet på vandselskabet.

Realiteten er dog, at der er få retssager på området.

Det bliver spændende at se, om vandselskaber og kommuner fremadrettet vil kunne ifalde ansvar, også når skaderne sker på baggrund af ekstreme nedbørshændelser. Dette kunne f. eks blive tilfældet, hvis der ikke blev udarbejdet passende beredskabsplaner.

Det er naturligvis ikke kun vandselskaberne der bør have beredskabsplaner. Skybruddet i København viste klart, at kommunerne bør have en plan for den regn, der ikke er plads til – og formentlig aldrig bliver plads til - i kloakkerne. Dette kunne f. eks være løsninger svarende til dem, der ofte ses i Sydeuropa, hvor vandet ledes af vejene direkte ud i havet.

Prisloft for vandselskaberne

DANVA, der er organisationen for vandselskaberne - har for nylig gjort opmærksom på, at prisloftet i vandsektorloven for vandselskaberne er en "gøgeunge, et aggressivt adoptivbarn, som skubber hensynet til kvalitet, service og miljøbeskyttelse ud af reden." DANVA peger således på, at vandselskaberne fremover må tilrettelægge driften ud fra hensynet til prisloftet frem for at lægge driftmæssige overvejelser til grund og f.eks. vælge at udskifte ledninger, selv om de godt kunne repareres. Meget tyder på at forsikringselskaber, boligejere og DANVA her har en klar fælles interesse.

Stormflodsordningen

Ud over afgrænsning i forhold til Kommuner og vandselskaber, så er den offentlige stormflodsordning også blevet relevant for forsikringselskaberne. Det skyldes, at ordningen den 1. juli 2010 blev udvidet til udover stormflod også at erstatte skader efter oversvømmelser som følge af ekstreme vandstande fra søer og åer, som ikke dækkes af de almindelige forsikringer.

Med udvidelsen gives der erstatning for skader på fast ejendom og løsøre for alle, der rammes af katastrofelignende oversvømmelser fra vandløb og søer, uanset om den pågældende oversvømmelse skyldes vejrmæssige forhold eller menneskeskabte situationer.

Bor man f.eks. i nærheden af en sø, som går over sine bredder og beskadiger huset eller de ting, der er i huset, så vil det kunne være en situation, som er omfattet af den nye ordning.

Oversvømmelsesordningen har allerede været aktiveret flere gange og givet anledning til en række afgrænsningsspørgsmål. Hvordan håndteres f. eks en

situation, hvor vandet fra skybruddet kommer ind af den ene dør og vandet fra åen kommer ind af en anden dør?

Generelt kan man sige, at konkurrerende skadesårsager ikke hindrer Stormrådet i at udbetale erstatning. Stormrådet har endvidere truffet afgørelse om, at forsikringsselskaber, der har afholdt udgifter til skadeforebyggende tiltag, kan få udgifterne refunderet af Stormrådet, hvis skaden viser sig at være omfattet af ordningen.

Afsluttende bemærkninger

Emnet vandskader er virkelig kommet på dagsordenen i Danmark. En lang række aktører skal samarbejde for at finde de rigtige løsninger. Det er vigtigt, at der bliver tale om samfundsøkonomisk rigtige løsninger. Det kan betyde bedre kloaker, men forment i lige så høj grad de helt rigtige beredskabsplaner, forsinkelse af regnvandet på de enkelte ejendomme og meget andet. Der er heller ikke tvivl om, at også forsikringsselskaberne med deres viden om skaderne vil være en central aktør. Dette kan også vise sig i forbindelse med finansieringen, hvor det gennem offentlige-private partnerskaber (OPP) vil være muligt at investere en del af pensionsformuen i infrastruktur.